

Stephanie Schuster

Wondervrouwen 3

Vrijheid voorhanden

Vertaald uit het Duits door Davida van Dijke

SIGNATUUR

2024

PROLOOG

Augustus 1973

Marie wist niet hoe diep ze onder de grond waren. Eerst waren ze een ijzeren wenteltrap afgedaald waar geen einde aan leek te komen, en vervolgens liepen ze door een lange galerij en onder massief ogende gemetselde bogen door die de hele stad van onderaf omhoog leken te willen houden. Ze schuifelden met ingetrokken hoofd onder een bovendorpel door waarboven een bord hen in het Frans waarschuwde: HALT, HIER BEGINT HET RIJK VAN DE DOOD! Erachter gaapten reusachtige grotten met schaars verlichte wanden. Rechts en links waren beenderen op soort geordend opgestapeld: schedels, ellepijpen, spaakbeenderen, dijbeenderen enzovoort. Nu besefte Marie pas wat de bewaker bij de ingang had bedoeld toen hij tamelijk streng tegen haar zei: *'Mais ne mettez rien dans le sac.'* Ze had hem niet-begrijpend aangekeken. Hij wees op haar rugzak, waarin ze haar schetsboek bewaarde.

'Zijn er echt mensen die beenderen jatten?' vroeg ze nu aan Helga, met wie ze aan de voet van een volgende trap op Annabel en Marlene wachtte.

'Sommigen komen er zelfs speciaal voor,' antwoordde Helga. 'Een doodshoofd op je bureau of een schouderblad om mee te pronken, daarmee steel je de show. Als je ze namaakt van gips of plastic, kost dat al meer dan de toegangsprijs hier. Ik zou makkelijk wat extra geld kunnen verdienen als ik voor mijn geachte collega's een echt menselijk bot meebracht als

demonstratieobject voor in hun spreekkamer.' Toen ze Marie's ernstige gezicht zag, verflauwde haar glimlach. 'Sorry, geintje. Ik zou absoluut geen graf willen verstoren.'

Een jongetje in een gele regenjas haalde Marlene en Annabel in, stooft toen langs Marie en Helga, rende luid joelend om de galm uit te proberen verder en verdween in het donker.

'Laat me toch, mama,' siste Marlene. Ze was inmiddels twaalf en vond het duidelijk gênant dat Annabel achterwaarts vóór haar uit de trap afliep om haar te kunnen opvangen als ze viel. Tegen de leuning gedrukt werkte Marlene zich tree voor tree omlaag. Ze kon zich zonder armen moeilijk vasthouden.

Als eerste uitje met zijn vieren hadden ze misschien beter iets anders kunnen ondernemen. Plezier en gezelligheid, ho maar. Hierbeneden hing een ronduit sinistere sfeer. Marie had daar niet zo bij stilgestaan toen ze een wandeling door de catacomben voorstelde. Waarom niet ook het ondergrondse Parijs verkennen. Aan de ene kant van de stad de in onbruik geraakte steengroeven binnengaan, een uur lang aan het lawaai en de hitte van de stad ontsnappen, en op een heel andere plek weer boven de grond komen, leuk toch. Niet dus! Kennelijk had datgene wat ze eigenlijk wilde ontvluchten haar als een magneet aangetrokken. Nu had ze spijt dat ze de anderen had overgehaald. Wat zou het heerlijk zijn om daarboven met een café au lait in de zon te zitten of langs de boekenstalletjes bij de Seine of de kunstenaars in Montmartre te wandelen en samen van de zomer te genieten. In plaats daarvan daalden ze alsmaar dieper af in de onderaardse wereld. Marie voelde zich minder en minder op haar gemak. Ze probeerde de opkomende angst te onderdrukken. Het was te laat om terug te gaan, en wat voor hen lag kon niet griezeliger zijn dan wat ze al gezien hadden. Ze rilde, trok het vest aan dat ze om haar middel gebonden had en knoopte het dicht. De massa beenderen om haar heen vormde patronen. Misschien moest ze de aanblik schetsen. Tekenen was altijd haar redding geweest.

Wat ze op papier vastlegde kon ze beter verdragen. Met klamme handen wilde ze haar potlood uit haar rugzak halen toen Annabel en Marlene zich eindelijk bij hen aansloten. Ze besloot het schetsen te laten zitten en vlug door te lopen om deze excursie achter de rug te hebben.

‘Horen jullie dat?’ Helga bleef staan.

Marie stond even te luisteren en schudde haar hoofd. ‘Wat bedoel je dan?’ Op het zachte gezoem van een tl-buis na was het stil. Ook de voetstappen en stemmen van de andere bezoekers waren weggestorven. Geen kuchje of nies of geroep drong tot hen door. Ze waren even geleden met een hele groep binnengekomen, die zich snel had verspreid. Ze moest er niet aan denken dat de stroom hier uitviel. Wie weet waren er putten of schachten waar je in kon vallen.

‘Muziek. Ta-ta. Tatataa-ta. Ta-ta.’ Helga tikte met haar plateauzolen op de stenen ondergrond. ‘Klinkt als een liedje van de Stones.’

‘Stones betekent stenen. Dat past hier wel,’ giechelde Marlene, en ze tuurde een zijgang in. ‘Waar komt het vandaan?’

‘Hier blijven, schat.’ Annabel hield haar dochter tegen.

‘Daar ben ik ook benieuwd naar. Het klinkt alsof er een feestje aan de gang is.’ Helga glipte langs hen heen, knipte haar aansteker aan en verdween om een hoek.

Marie wilde haar al terugroepen toen ze het ook hoorde. Nu harder. ‘Ta-ta. Tatataa-ta. Ta-ta.’ Het leek het gedreun van een elektrische gitaar. Dan klopte het verhaal over ‘catafielen’ die in dit ondergrondse labyrint illegale bijeenkomsten hielden waarschijnlijk, zoals Helga had beweerd. Marie volgde haar, ze kon niet ver weg zijn. De gang werd smaller en lager, en al gauw was er niets meer te horen. Ze trok haar hoofd in, strekte haar handen voor zich uit en schuifelde op de tast verder. ‘Laten we teruggaan, er is daar niets. Misschien heeft een van de bezoekers gewoon een cassetterecorder bij zich.’

Helga, die ergens voor Marie moest lopen, reageerde niet.

Het lichtschijnsel van haar aansteker was ook niet meer te zien. Daarnet had Marie nog gedacht dat Annabel en Marlene achter haar liepen, maar toen ze zich omdraaide was er niemand. Ze riep hen. Geen antwoord. Marie stond doodstil in het donker, hoorde haar eigen ademhaling en liet haar armen zakken uit angst dat ze een of ander deel van een skelet zou aanraken. Wat moest ze doen? Vooruit of terug? Haar keel zat dicht, ze slikte moeizaam. ‘Helga? Ze krijste bijna. ‘Annabel, Marlene, waar zijn jullie?’ Ze riep hen tot het galmde in haar oren. Haar stem klonk dof en werd door de muren verzwolgen. Vlak boven haar fladderde iets. Maries hart bonkte. Ze hield haar handen een stukje boven haar hoofd zodat er geen mot in haar haren verstrikt zou raken, laat staan een vlemuis. Zo bleef ze een tijdlang staan. Toen deed ze langzaam een stap achteruit.

‘Niet doen, Marie. Niet teruggaan.’ Martins stem echode door haar hoofd. Ze verstijfde, en haar adem stokte. Waarom hadden ze niet gewoon een beetje door de stad geslenterd, de Notre-Dame bezichtigd en een ijsje gegeten? Of ze hadden naar het Louvre kunnen gaan, waar ze dolgraag de *Mona Lisa* wilde zien en nog zoveel andere kunstwerken. Van de meeste kunstenaars die ze vurig bewonderde hing daar werk, zoals de prachtige paardenschilderijen van Géricault. Ze had in geen jaren zoveel getekend als sinds ze in Parijs was. Ze schetste de mensen in de metro of in het park. Ook van Helga had ze al meerdere schetsen gemaakt. Ze was een dankbaar onderwerp: een vrouw met vele gezichten die zich nooit helemaal op papier liet vangen. Nu eens was ze serieus, dan weer vrolijk. Meestal actief en rusteloos. En ook zij had geheimen, misschien wel meer dan de rest van hen bij elkaar.

Marie had niet gedacht dat ze op een dag zulke goede vriendinnen zou hebben. Een van hen was haar eigen schoonzus. Luise zou hen achternareizen naar Parijs en zat nu vast al met de kinderen in de trein. Behalve Martin en Theo had Marie

nooit echte vrienden gehad, laat staan vriendinnen. En nu had ze er drie. Drie wondervrouwen bovendien. Luise, Helga en Annabel waren volkomen verschillend en botsten soms met elkaar, maar zodra een van hen kopzorgen had of in de nesten zat, steunden ze elkaar. Ze wilden samen vakantie vieren in Parijs, ook om het verleden los te laten en vooruit te kijken. Een koude tochtvlaag streek langs haar heen. Ze had geen lucifers bij zich, en al helemaal geen zaklamp. Knipperend met haar oogleden tuurde ze de duisternis in, maar ze zag nog steeds geen hand voor ogen. De lucht was klam en benauwd. Ze moest aan het Griekse liefdespaar denken, Orpheus en Eurydice. Orpheus had op zoek naar zijn geliefde door de onderwereld gedwaald en zich niet mogen omdraaien, want anders... Als ze de mythe onthouden had en vooral de afloop, dan had ze misschien ook een uitweg geweten uit dit knekelhuis.

‘Niet bang zijn, vertrouw mij maar.’ Weer hoorde ze Martins stem, die een van haar dierbaarste herinneringen aan hem was. ‘Kom eens, ik wil je wat laten zien,’ had hij op een avond na hun werk in de stal gezegd. En ze voelde nog hoe hij zijn hand naar haar uitstak. Ze had haar hand in de zijne gelegd, in die grote warme hand van hem, en zijn vingers gevoeld, de aanraking die ze zo miste. Er blafte een hond. Was het de waakhond van de Wittelsbachs, of gebeurde het nu op dit moment? Ze stond stil in het donker te luisteren. Honden waren voor zover ze wist in de catacomben niet toegestaan. Marie gaf zich weer over aan haar herinneringen, volgde Martin door Leutstetten, het erf over, de landweg op en langs het kasteeltje. Rozen groeiden tussen de hekken door. De lucht trilde, en de zon straalde bloedrood tegen het tere blauw van de hemel. Ze liepen door het dorp. Martin zette er in zijn rubberlaarzen stevig de pas in, zodat ze hem amper kon bijhouden.

‘Waar gaan we heen?’ vroeg ze nieuwsgierig. Maar hij zei niets, zwaaide hun in elkaar verstrengelde handen naar voren

en naar achteren, en trok breed glimlachend een wenkbrauw naar haar op. Vlak achter het plaatsnaambord, waar de Brandstetter-kavels lagen, sloegen ze af.

‘Even niet kijken, Marie. Beloof je dat?’ Nu sloeg hij zijn arm om haar heen en duwde haar vooruit, en zij speelde het spel mee, vlijde haar hoofd tegen zijn schouder en concentreerde zich op het graspaadje dat onder haar voeten bergopwaarts kronkelde. Ze zouden wel naar de *drumlin* gaan, dacht ze. Martin benam haar met zijn bovenlichaam het zicht. Maar stel dat ze stiekem even had gekeken, wat zou ze dan hebben gezien? Bomen en struiken, weilanden en akkers. Ze rook liever Martin, die mengeling van schapenwol, hooi en zijn heel eigen lekkere luchtje, en liet zich meevoeren, het maakte niet uit waarheen.

‘Stop, doe je ogen dicht,’ zei hij toen ze boven waren.

Ze stonden vlak bij de steile helling, dat voelde ze. Haar ene voet stak zowat over de rand.

Martin hield haar echter vast en draaide haar een kwartslag. ‘Nu mag je kijken.’

Toen ze haar ogen opendeed, zag ze beneden zich het roggeveld. Eerst leek het een zee van louter korenaren. Ze bewogen zacht in de zomerbries. Te midden van de halmen groeiden schitterende zonnebloemen in twee cirkels die zich op één punt als ringen met elkaar vervlochten. Martin zakte op één knie op de grond en vroeg haar of ze met hem wilde trouwen. Hij was er al sinds het voorjaar mee bezig geweest, had in het hart van het ingezaaide veld zonnebloempitten geplant en gehoopt dat ze zouden ontkiemen en tegen de vogels en slakken bestand zouden zijn. Zo was hij, haar liefste. Martin deed nooit iets overhaast; alles was weldoordacht. En Marie had zich daar altijd veilig bij gevoeld. Door zijn rust kon zij gerust zijn. Er porde iets tegen haar been, wat haar terughaalde naar het stikdonkere hier-en-nu. Toen zag ze een lichtvonk en hoorde ze Helga vloeken, die haar vingers brandde aan haar aansteker.

Haar eerste vakantie ooit. Luise pakte in en uit en weer in. Ze was niet wat je noemt een ervaren reizigster. Tot nu toe was ze nauwelijks verder dan München gekomen. Ja, ze had tweemaal een paar dagen in het ziekenhuis gelegen – met een pyjama, ondergoed, toiletpullen en pantoffels mee – maar dat telde niet. Wat had je nodig in Frankrijk? Het kon er stortregenen, hard waaien maar ook aanhoudend bloedheet zijn. Zou ze een avondjurk meenemen en zich ook overdag elegant kleden? Of toch maar voor praktisch en comfortabel gaan? Dan kon ze het houden bij haar nieuwe broek met breed uitlopende pijpen, korte spijkerrokje en kleurige blouses, en die combineren met een lakriem of een sjaaltje dat ze nu eens om haar middel bond en dan weer als haarband of halsdoek droeg. Was haar lichte zomerjack voldoende, of moest ook het gevoerde jack mee voor het geval dat het 's avonds koud werd? Neem alleen het hoogstnodige mee, had Helga haar aangeraaden. De rest, of beter gezegd de complete Parijse look, kopen we daar wel. Maar Helga had makkelijk praten; die zag er altijd uit alsof ze zo uit het nieuwste modeblad was gestapt. Bovendien moest Luise ook kleren meenemen voor haar zontjes. En niet te vergeten eten en drinken. Je wist maar nooit wat je in een vreemd land voorgeschoteld kreeg en of de kinderen dat ook lustten. Het zou een heel gesjouw worden. Gelukkig hoefden ze maar één keer over te stappen en hadden ze gereserveerde plaatsen in de trein.

‘Kom, Elias, Christian, kleeid je aan. We vertrekken zo.’ Ze zong het bijna om zich opgewekt voor te doen, al was haar vakantiegevoel ver te zoeken. Maar het was te laat om terug te krabbelen. Genoeg getreuzeld, haar vriendinnen wachtten op haar. Ze wilde immers iets veranderen en opnieuw beginnen. Nou dan! Ze was sowieso de laatste die zich bij het gezelschap aansloot. De anderen hadden vast al van alles beleefd, en zij stond hier eindeloos te praktiseren. Luise ging op haar knieën op de koffer zitten om hem dicht te krijgen. Toen riep ze de

kinderen weer. Waar hingen ze uit? Daarnet waren ze hier nog geweest, druk in overleg over de spelletjes die ze wilden meenemen, en ze hadden uiteindelijk een pak speelkaarten en Barricade in de koffer gestopt. Over zesentwintig minuten ging de trein naar München, waarna ze moesten overstappen voor Parijs. Parijs! Het woord alleen al klonk naar vrijheid. Terrasjes en boetieks, muziek en chic, alles in een ontspannen tempo. Ja, daar snakte Luise wel naar. Elias kwam van buiten aanrennen. De knieën van zijn pasgestreken broek waren al bemodderd. Ze pakte vlug een doek, probeerde het vuil weg te poetsen en gaf het meteen op. Het was te laat om nog om te kleden. ‘Waar is Christian?’ vroeg ze.

‘Die wil niet mee.’ Elias strikte zijn schoenveters.

Ook dat nog. Luise zuchtte. ‘En waar is hij?’

Elias haalde zijn schouders op. Natuurlijk, de broers vormden één front.

‘Ik wil het nú weten, Elias.’ Nog voor ze de deur uit waren, was ze al bezweet. Had ze wel deodorant gebruikt? Ze wist het niet meer, holde naar boven, trok snel haar armen uit de mouwen van de oranje-bruin gestreepte blouse die ze speciaal voor de vakantie had genaaid, en wreef haar oksels droog met een handdoek. Toen pakte ze de Bac-deostick die op het plankje voor de badkamerspiegel stond. Het was de groene, van haar man. Even aarzelde ze. Ze wilde zijn geur niet bij zich hebben op vakantie, maar haar eigen deodorant was al ingepakt en de koffer moest dicht blijven, anders viel straks alles er nog uit. Vlug haalde ze de deodorantstick langs haar oksels. ‘Christian?’ Ze kleepte zich gehaast weer aan, prutste aan de kraag met de lange punten, die aan één kant een beetje opkrulde, maar tijd om het strijkijzer tevoorschijn te halen had ze echt niet meer. Ze riep haar zoon nog eens. Hij was niet in zijn kamer. Juist toen ze de trap weer af wilde lopen, hoorde ze hem. Het geluid kwam uit de smalle bergruimte boven het trapportaal. Een volwassene paste niet in dat hokje, maar Eli-

as of Christian nog net wel, al groeiden ook zij er zo langzamerhand uit. Ze trok het luik open en hoorde hem snikken. ‘Wat is er, Chrissi?’ Ze ging op haar tenen staan en probeerde met uitgestrekte armen bij haar zoon te komen. Tevergeefs. Hij drukte zich tegen de achtermuur. ‘Zeg eens wat tegen me. Ben je niet blij dat we op vakantie gaan? We gaan de Eiffeltoren beklimmen, weet je nog, en heel veel in de ondergrondse rijden.’

‘Je bedoelt de metro,’ verbeterde hij haar. In elk geval hadden ze nu een gesprek.

‘Precies. En naar dat museum met harnessen en legeruniformen.’ Ze had in de stedelijke bibliotheek verschillende reisgidsen doorgespit en het een en ander opgeschreven om voorbereid te zijn.

‘Hebben ze daar ook zwaarden?’ vroeg Christian, maar hij verroerde zich nog steeds niet.

‘Zeker weten.’

‘Sabels en pistolen?’

Hoe lang moest ze nog op hem inpraten? ‘En nu kom je eruit.’ Ze verloor haar geduld. ‘Anders missen we de trein.’

‘Maar wat als we hier nooit meer terugkomen?’ Christian trok zich snotterend terug in de verste hoek.

‘Hoe kom je daar nou bij! Het is maar een vakantie. We zijn een paar dagen weg en komen uitgerust weer thuis,’ zei ze, hoewel haar zoon uitsprak wat ze zelf ook had gedacht. De telefoon rinkelde. Ze liet hem overgaan. ‘Toe, Chrissi, maak het me nu niet nog moeilijker.’

‘Mama, kom gauw, Josie is aan de telefoon,’ riep Elias van beneden.

‘Josie? Belt ze uit Amerika?’ Luise spurte de trap af maar hoorde nog dat Christian uit de bergruimte kroop. Blijkbaar wilde hij het telefoontje van zijn grote zus niet missen. Ze nam de hoorn van Elias over en sprak met haar oudste. Josie was totaal van streek. Wat ze vertelde veranderde alles, vooral

voor Helga. ‘Laat me je terugbellen zodra we in Parijs zijn,’ stelde Luise voor, die het bericht eerst zelf moest laten bezinken. Snel schreef ze Josies telefoonnummer op, en intussen keek ze op haar horloge, dat Bellarabi nog had gerepareerd. Ze wreef over de bekraste wijzerplaat zodat ze de wijzers kon zien. Nog elf minuten. Nu moesten ze rennen.

‘Wat zei ze, mama?’ vroegen de broers in koor toen ze de hoorn op de haak legde om vervolgens haar koffer, rugzak en handtas te pakken.

‘Dat vertel ik jullie onderweg.’ De sleutel, waar was die nou weer? Toen ze zich ten slotte bepakt en bezakt richting het treinstation haastten, keek Luise nog één keer achterom naar de winkel. In de etalage hing een bordje: TE HUUR.

LUISE

De grote etalageruit aan de kant van de Maximilianstraße moest nog gezeemd worden, zag ze toen ze net dacht voor vandaag klaar te zijn met werken. Kinderen hadden hun neus tegen het glas gedrukt en het met kleverige ijsjesvingers besmeurd. Maar het meeste vuil was afkomstig van de gemeentelijke veegmachine die afgelopen middag de stoep had schoongemaakt. Het stof was opgewaaid tot de eerste verdieping. Ze waren hard toe aan regen. In de zinderende zomerhitte haalde Luise de piepende raamwisser over het glas. Ze was zo blij dat haar etalage-inrichting goed aansloeg. De hele week waren er telkens mensen voor blijven staan, en ze had aan hun gezichten kunnen zien dat ze het leuk vonden wat ze had bedacht. Los van de planning en de vele ontwerpschetsen was Luise de hele afgelopen zondag nog bezig geweest een miniatuur-olympisch stadion te bouwen. Op een groene tapijttegel in het midden had ze de allereerste voetbalschoentjes – maat achttien – van de jongens neergezet. Die had Hans meteen na hun geboorte gekocht. Hij had Josie er nooit enthousiast voor kunnen krijgen, maar Elias en Christian deelden hun vaders passie vanaf het moment dat ze konden lopen. Achter de minivoetbalschoentjes stond Waldi, de olympische mascotte. Luise had hem in de originele knalkleuren gebreed. Aanvankelijk had ze zich afgevraagd waarom nou juist een teckel als mascotte voor de Olympische Zomerspelen was ge-

kozen. Tot ze in de krant las dat de teckel niet alleen het populairste huisdier van München was, waar de Olympische Spelen tenslotte plaatsvonden, maar ook belichaamde wat je iedere atleet toewenste: kracht, souplesse en uithoudingsvermogen. Dan had zijzelf dus ook teckelkwaliteiten, dacht Luise. Kwispelstaarten was het minste wat je kon doen voor wat ze de afgelopen jaren allemaal had doorstaan en hoe ze bleef doordouwen. Anders dan de Waldi op de olympische merchandise, de speldjes en de sleutelhangers die ze op een draaistandaard bij de kassa verkocht, was haar zelfgebreide teckel ietsje te lang uitgevallen. Maar de vele kleurstrepen vestigden allicht de aandacht op de etalage, had ze gedacht, en ze had niet meer aan haar creatie getornd. In het najaar, wanneer ze de uitstalling veranderde, kon de gebreide hond prima als tochtstopper fungeren. Rondom het tapijttegel-voetbalveld was een atletiekbaan van roodgeverfde suiker aangelegd, die door witte katoendraden in loopstroken was verdeeld. Daarachter had ze toeschouwertribunes gemaakt, waarop ze haar artikelen uitstalde, een mengelmoes van genotmiddelen en afslankproducten onder het motto: eerst op tv de wedstrijden kijken en daarna zelf hard trainen. Ze bood alle mogelijke soorten zoutjes en frisdranken aan, maar ook kamferspiritus en massageolie om spierpijn te verlichten. Terwijl ze het raam zeemde, zag ze dat een van de vijf ringen die op de achtergrond hingen was losgeraakt en er scheef bij bungelde. Dat moest ze nog vlug oplossen voordat ze zich aan haar gezinstaken wijdde. Luise haalde de sleutel uit de zak van haar werkjas en maakte het etalageraam open. De etalage was sinds de winkelverbouwing acht jaar geleden alleen van buitenaf toegankelijk. Aan de binnenkant was de toegang versperd door hoge rekken. Behoedzaam klom ze naar binnen. Ze stapte gebukt en op haar tenen over de toren van zoetstofdispensers en blikjes gecondenseerde melk, die tegenwoordig in de meeste huishoudens suiker en melk in de koffie en thee vervingen. Toen

ze haar arm ophief om de ring weer vast te drukken, kwam de punaise los van de staaf waaraan de decoratie was opgehangen en viel in het miniatuurstadion. Ze hurkte neer en zocht er een tijdje naar. Toen ze het wilde opgeven en zich op haar knieën liet zakken, voelde ze een prik. Au, daar was die verkeerde punaise dus. Er werd op het raam geklopt. Herta, Irmi en Gretel natuurlijk. Wie anders zaten meteen na winkelsluitingstijd om een druppel olie verlegen, of om een paar plakjes worst, of vogelzaad voor de ik-weet-niet-hoeveelste graspar-kiet die de drie geboren en getogen Starnbergenaarsters al overleefd hadden.

‘Mevrouw Dahlmann, joehoe,’ riep Herta met haar aller-vriendelijkste stem, ‘wij zijn het’, alsof ze onzichtbaar waren achter het glas.

‘Een momentje alstublieft.’ Luise wreef over haar knie en depte de bloeddruppel op die was opgeweld. Nee hè, nu had ze ook nog een ladder in haar kous. Niet dat ze in deze smoorhit-te graag een panty droeg, maar ze vond haar benen veel te wit. Tijd om te zonnen had ze tot nu toe niet gehad. Ze krabbelde overeind, drukte de vijfde ring weer vast op de houten staaf en manoeuvreerde achterwaarts de etalage uit. Daarbij raakte haar achterwerk de plastic roeispaan die ze ter ere van Fritz in een hoek had gezet, waardoor die nu vervaarlijk wiebelde. BUURTWINKEL DAHLMANN DELICATESSEN DUMPT VOOR ONZE STARNBERGSE ATLEET, FRITZ VON THALER, had ze erop ge-schreven. Luise was dan ook erg trots op haar buurjongen, die haar sinds jaar en dag ‘tante Dalli’ noemde. De kleine Fritz, Annabels zoon, was een lange gespierde jongeman van mid-den twintig geworden, die zich met zijn roeiploeg voor de Olympische Spelen had gekwalificeerd. Een hele eer voor Starnberg! De begrafenis schoot haar te binnen. Ze moest niet vergeten straks nog een jurk voor morgen klaar te hangen. Wat een heftige toestand, uitgerekend nu, terwijl over een maand de Spelen begonnen.